

Andet. Det var en Forestilling, der var vedtagen væsentlig af mange Husbønder, og hvori de gjorde opmærksom paa visse Ulemper ved Lovgivningen, som de kunde ønske hævede, og det forekommer mig, at man ikke kan sige, at deres Forlangende derfor blev for ensidigt; thi naar det, de paaakalbede, kunde blive til Beskyttelse for Forholdet i det Hele, heldigt baade for Husbønden og for det Lyende, der ønsker at opfylde sine Forpligtelser, og til Rettelse for begge Parter, saa forekommer det mig ikke, at man kan sige, at Fordringerne, fordi de fremkom paa en bestemt Maade, vare ensidige. De ere ogsaa i mange Punkter tagne til Følge i Lovforslaget, og det ærede Medlem fremsatte ganske vist nogle almindelige Bemærkninger imod Tendensen i Uddragenderne og i Lovforslaget, men han fremsatte egentlig ikke reelle Anser imod selve Lovforslaget, i alt Fald kun paa et ganske enkelt Punkt. Det ærede Medlem mente jo nemlig, at man i et enkelt Punkt havde fraveget det Princip, at Alle skulle være lige for Loven. Det fortjener maasse nærmere Overveielse, om man virkelig skulde have fraveget dette Princip. Derom skal jeg tale lidt ved vedkommende Paragraf; men hvis jeg strax maa sige, hvad der er Sovepunktet her, skal jeg bemærke, at maasse kan man sige, at Forholdet formelt ikke staar lige for begge Parter; men Spørgsmaalet er jo, om man i Realiteten har skabt en Ulighed, en Ulighed, der virkelig rammer Forholdet, og om man ikke snarere ved at træffe andre Bestemmelser end de nugældende kommer i det virkelige Liv, saaledes som de faktiske Forhold i Reglen ville foreligge, til at stille begge Parter nogenlunde lige ved at stille dem forskjellig med Hensyn til Retsforfølgningen for den ene og den anden af dem. Det er vist et temmelig uafgjort Spørgsmaal. Det ærede Medlem fandt ogsaa en stor Grund til det mindre heldige Forhold i den Bevægelighed, der er kommen ind i Befolkningen, og deri har det ærede Medlem vist Ret. Derimod tror jeg nok, at et andet Forhold, som det ærede Medlem ikke nævnte, er en nok saa stor Grund, nemlig, at det har været gunstige Tider med Hensyn til at faae Arbejde og Pladser som Lyende, idet der nu i mange Aar har været en Trang i den Henseende. Det afføder ganske vist en hel Del i en Retning, som kun kan beklages. Dernæst jagde det ærede Medlem, at ved den hele Bevægelighed og det hele friere Liv, vi vare komne ind i, var Selvstændighedsfølelsen i høi Grad vaak og styrket, og nu skal man tage sig vel i vare for at kue den og tvinge den tilbage. Seg kan ikke være enig i, at man, hvis man træffer reiserdige Bestemmelser, selv om de gjøre det mindre let at bevæge sig, nota bene paa uberettiget Maade, derved vil kunne og tvinge Selvstændighedsfølelsen tilbage; tværtimod mener jeg, at man styrker den. Skal der være

Tale om en virkelig sand og sund Selvstændighedsfølelse i denne Samfundsklasse, maa den virkelig føre til Respekt for indgaaede Overenskomster — ellers er det ikke den rette Selvstændighedsfølelse — og kan man gjøre Noget til, Selvstændighedsfølelsen virkelig kan styrkes, tror jeg, at det er vel gjort; men jeg tror ikke, at man styrker Folks Selvstændighedsfølelse ved vedblivende at lette dem Unddragelse fra indgaaede Forpligtelser. Det ærede Medlem beklagede Ophøret af det Forhold, hvori Lyendet tidligere havde staaet til sin Husbønde, da det nævnte sig Familieforholdet, men indrømmede i Dvrigt, at det nu almindelig var ophørt, ogsaa i den Samfundsklasse, hvor det før fandt Sted. Nu kan jeg meget vel være enig med det ærede Medlem i at beklage, at dette Forhold er ophørt, men man kan jo ikke faae det tilbage. Naar man altsaa tror, at man ikke kan faae det tilbage, forekommer det mig, at man maa se at gjøre, hvad det er praktisk muligt at gjøre, og det er, efter at have set paa den faktiske Tilstand, som den er, at skaffe saadanne Bestemmelser tilveie, der kunne virke heldig. Nu mente det ærede Medlem, at man efterhaanden skulde se at komme bort fra hele Lyendelovgivningen, idet han dog undtog visse yngre Aldersklasser uden at angive noget bestemt Aaremaal — og det er jo ogsaa ligegyldigt — men til fuldstændig Kontraktfrihed, det vil sige — i alt Fald maa jeg forstaa, at det ærede Medlem antager det —, at hver Gang der indgaa Overenskomst mellem Husbønden og Lyendet om en Tjeneste, skal der vedtages en fuldstændig Kontrakt mellem dem. Jeg tror, at det ærede Medlem ikke har set den store Beskyttelse for Lyendeklassen, der ligger i Lyendelovgivningen. Jeg vil dog henstille til Overveielse, om man virkelig tror, at Lyendet skulde blive bedre stillet, naar der for ethvert Tjenesteforhold skal være Tale om at oprette en speciel Kontrakt, om man virkelig tror, at Lyendet er den Part, der bedst er i Stand til at gennemlæse en udførlig Kontrakt og sætte sig ind i dens Bestemmelser, og om man virkelig tror, at det under det nuværende florerende Fæstemandsvæsen vil være heldigt at overlade Mellemanden — thi det er ham, der kommer til at oprette Kontrakten — at koncipere saadanne Kontrakter. Jeg tror ikke, det vil være i Lyendeklassens Interesse lige saa lidt som i Husbøndernes; men jeg tror, at disse noget bedre kunde varetage deres Lærv ved Oprettelsen af saadanne Kontrakter. Det maatte rimeligvis føre til, at der blev en lovbefalet Form for Lyendekontrakten, og i den kom man til at optage de fleste af de Bestemmelser, der staa i Lyendeloven, navnlig de tvingende Bestemmelser; men efter min Mening kan man ikke optage i Lyendekontrakten adskillige Bestemmelser, som findes i Lyendeloven, og som komme Lyendet til Gode. Jeg skal f. Ex. nævne